

OBČANI O SEBI IN O DRUGIH

Na referendumu bom rekla »da«

Pri tekočem traku v Saturnusu dela v oddelku OTP 25-letna Cilka Lipovec, doma iz Podpeči nad Ljubljano, mati 3-letne Marinke. Mož je zaposlen v Žičnici na Viču kot tehnični risar. Cilka se vsak dan vozi v Ljubljano z avtobusom do avtobusne postaje, tu pa prestopi na avtobus proti Mostam. Pot v službo in nazaj ji vzame veliko časa; zjutraj vstaja ob 4 h, vrača pa se ob pol štiri popoldne. Preden se vsede v avtobus, pa mora nesti 3-letno Marinko 20 minut daleč v varstvo. To je veliko breme in teži jo tudi v službi, tako da se praktično ne more nikoli spočiti.

„Kaj bi bilo, če bi oslali doma?“
 „Kje pa! To je nemogoče. Niti mož niti jaz nimava velikih dohodkov in z eno plačo ne bi imeli niti za hrano. Lansko leto sva morala moževim bratom izplačati 4 milijone

CILKA LIPOVEC: „Ena plača ne bi zadostovala niti za hrano“

S-din za hišo, katero sva poče dovala po njegovi materi, in to vse na račun posojil. Zato vračava z možem vsak po 45.000 S-din mesečno.
 „Torej imate rešen vsaj stanovanjski problem!“
 „Ne, še zdaleč ne. To odplačilo je bilo odpravljeno, da sva ostala lastnika hiše. Ker pa je hiša stara, jo morava prej ali slej popraviti, ker so sedanji prostori zastareli, povrhu pa še izredno vlažni, saj stoji hiša na močvirju.“
 „In kdaj mislite začeti popravljati hišo?“

„Se ne tako kmalu, ker imava preveč dolga. Računava da čez 3 do 5 let, ko bova prihranila nekaj denarja. Sedaj shajava le od meseca do meseca.“
 „Kaj pa otrok? Kako urejate njegovo varstvo, ko vas ni doma?“
 „To pa je poglavje zase – in zelo težko! Preden grem v službo, moram nesti otroka k so sedu; ob 4. uri zjutraj. Ze to ga nervira, poleg dejstva, da je pri tujih ljudeh. Vzgaja ga 60-letna sosedka in moram reči, da ne slabo in sem ji hvaležna za pomoč; toda na otroku vidim, da je razdvojen med domom in njo. Vidim, da mu ne ugaja, toda ne morem si pomagati drugače in hvaležna sem, da Marinko sploh lahko kam dam.“
 Zelela bi, da se otrok v tej dobi igra s svojimi vrstniki in se nauči misliti in ne da je prepuščen sam sebi.“

„Kaj pa vzgojno-varstveni zavodi – ali jih je sploh kaj pri vas?“
 „De sedaj ne, najbolj pa sama občutim, kako je to potrebno!“
 „V novembru bo v vseh ljubljanskih občinah referendum o samopriskupku – tudi za gradnjo vzgojno-varstvenih zavodov. Ali ste že kaj slišali o tem?“
 „Ne, prvič slišim od vas in čudim se, da se družba že prej ni spomnila na kaj takega. Predvsem bi to lahko speljali že prej, ko so bili pogoji za to ugodnejši. Kljub temu in kljub zakasnitvi pa je tak referendum vedno dobrodošel.“
 „Torej boste glasovali zanj!“
 „Seveda, samo da bi to res kmalu bilo in da bi iz tega tudi kaj nastalo!“
 „Torej se ne jezite, da boste morali poleg dohodanih svojih dajatev od plače za otroško varstvo plačevati še iz naslova referenduma?“
 „Jeza gor ali dol! Plačala bom in zadovoljna bova oba z možem, da bo ta problem rešen. Mogoče se bodo našli nekateri, ki bodo proti referendumu – a prepričana sem, da le kratkovidni in sebični ljudje. Trenutno imajo lahko ugodno rešeno varstvo otrok, toda to ne more odtehtati strokovnega varstva. Jaz pa želim in hočem, da bo otrok vzgojen tako, kot je treba, saj mu bom s tem najbolj koristila na njegovi poti v življenje in sem zato pripravljena tudi nekaj žrtvovati.“
 „Ali mislite, da je en odstotek od zaslužka za dobo petih let preveč?“
 „Ne, prepričana sem, da ni in to bo lahko vsakdo plačeval.“

slovanjem; oziroma problem je v tem, kako obdržati delovno silo.“
 „Pa je samo to vzrok?“
 „Ne samo to. Kot veste, smo bili pred nekaj leti v hudih finančnih težavah in pod prisilno upravo. Prejemki so bili izredno nizki. Takrat je zapustilo tovarno veliko ljudi in slab glas, ki se je takrat širil po tovarni, se pozna še danes.“
 „In kakšne prejemke imate danes?“
 „Glede na draginjno majhne, če pa jih primerjam z nekaterimi drugimi, potem še kar gre. Delam kot predelavka in tudi to se mi pri plači pozna.“
 „Kako pa druge delavke?“
 „Te pa, kot vem, so s plačo nezadovoljne. Marsikatera pravijo, da jim za ta denar ne kaže delati ponoči in ob nedeljah. Če bi delavke imele vsaj za 15 % večjo plačo, bi marsikatera dobra delavka ostala v podjetju.“
 „Pa imate za nočno in nedeljsko delo kako doplačilo?“
 „Da, za nočno delo 25 %, za nedeljsko pa nič. Ne vem, kdo enako vrednoti nedeljsko delo z drugim delom, verjetno pa ne tisti, ki dela tudi ob nedeljah. Po nepreverjenih vesteh

Čimprej zgraditi vrtec

Predstavljamo si, da delo v izmeni brez nočnega dela ni najtežje, posebno če je to trgovina in delajo v njej le po sedem ur. Morebiti to velja za tistega, ki ne pozna problemov prodajalcev in njihovih skrbi doma. Nekaterim delo v izmeni tudi ugaja, drugi pa se morajo temu – hočeš ali nočeš – prilagoditi. Med te spadajo predvsem matere z otroki in te morajo delati v izmeni bodisi z možem ali z drugim, ki mu je zaupano varstvo otroka. Med take spada tudi 21-letna prodajalka v Mercatorjevi trgovini v Sostrem Milena Ljubič, mati triletnega otroka, sicer doma iz Slap. Milena mora delati v izmeni s svojo materjo, ker ima pač to srečo, da je tudi ona voljna delati v izmeni in pomagati mladi družini.

„Kako pa mož gleda na tako čuvanje otroka?“
 „Naj gleda kakor hoče, zadovoljen je, da smo vsaj tako rešili ta problem, ki tare resnično nas vse. Če bi bilo mogoče, bi otroka že zdavnaj dali v vrtec. S tem bi razbremenili sami sebe, koristilo pa bi tudi otroku, saj dobro vemo, da domača vzgoja ne more odtehtati vzgoje pod strokovnim vodstvom.“
 „Kaj pa babica, je ona voljna sprejeti otroka in delati z vami v izmeni?“
 „Vsaj mislim, da je. Je pač babica in kot vsaka ima tudi ona rada vnučka; celo spi pri njej. Vseeno pa mislimo, da bi bilo dobro, če bi otrok obiskoval vrtec. Tam se privadi nekoga reda, in tega bo še tako potreboval v življenju. Čim prej se bo navadil nanj, tem bolje bo zanj.“
 „Kako pa tisti čas, ko greste v službo, babice pa ni doma. Kako uredite ta kritični čas?“
 „Tako, da ga tisti čas nesem k sosedu. Vem, da to ni prijetna niti zame niti za sosedo, ker imajo kmetijo. Toda ne morem si pomagati, drugače in sosedovim sem hvaležna, da mi grede tako na roko.“
 „Čez kak mesec se bo vaša družina še povečala, kako pa bo takrat?“
 „Ne vem, boma pač morala najti neki izhod. Vrta ni in kot kaže ga tudi kmalu ne bo. Povrhu tega pa tako majhnih otrok sploh ne jemljejo v varstvo. Od plače mi trgajo za otroško varstvo, toda to se meni kot tudi drugim v mojem kraju nikjer ne pozna – in čas bi bil, da se nekdo spomni tudi na primestne kraje.

je slišati, da bodo doplačila za nočno delo znižala. Če bo temu res tako, potem lahko pričakujemo še večjo število odpovedi.“
 „Zanima me delo socialne službe, sindikata in drugih služb, ki morajo skrbeti za boljše počutje delavcev na delovnem mestu. Ali te službe delajo v zadovoljstvo in v korist delavcev?“
 „Mislim, da ne popolnoma. Konkretno vem npr. glede malice! S tem imamo stalen problem in ga nikakor ni moč rešiti v korist delavcev. Ne vem, zakaj ne! Tudi kolektivni dopust nam ne odgovarja, regres je letos manjši kot lansko leto. To so samo nekateri stvari, ki se tičejo vsakega delavca posebej in vem, da glede tega nismo zadovoljni.“
 „V začetku najinega pogovora ste precej povedali glede zaposlitve in o težavah vsakega poklica. Zanima me vaše stališče o tem?“
 „Moje stališče je podobno drugim. Kljub temu, da sem v tovarni od prvega dne, gledam, da se zaposlim tam, kjer bom delala v normalnem delovnem času. Veste delati ob nedeljah in vseh praznikih od Silvestrovskega do prvega maja je preveč in to se človeku upira.“

Kam v varstvo?

Mihaela Zupančič 28-letno mater dveh predšolskih otrok iz Zaloga, najbolj tare problem otroškega varstva, saj sta oba z možem v službi in nimata nikogar, ki bi pazil na otroka. Starejša 3-letna Simonca je v vrtcu v Zalogu, ker je že dopolnila minimalno starost za sprejem v

MIHAELA ZUPANČIČ: „Zaposlena žena z majhnimi otroki najbolj ve, kaj pomeni urejeno varstvo otrok. Tudi sama sem odločno za samopriskupek“

Sploh pa je Polje s Slapami potrebno nekega vzgojnega zavoda. Tisto, kar je doslej v Polju, je samo za nekaj družin in za vse – kot je videti še ne bo tako kmalu rešeno.“
 „Ze nekaj časa se govori, da bodo mestne občine organizirale referendum o samopriskupku, namenjen za gradnjo tudi takih zavodov. Kako mislite: je potreben in umesten tak referendum?“
 „Je, ker vem, da so potrebe velike in s tako politiko na vzgojno-varstvenem področju, kot je bila do sedaj, ne bi prišli nikamor. Res je, da se ljudje sprašujejo, kam gre denar, ki

MILENA LJUBIČ: „Ko grem na delo nečem otroka k sosedu“

ga nam trgajo za ta namen, toda s takim razmišljanjem ne bomo prišli nikamor. Treba se je enkrat jasno izraziti o tem in potem to načrtno in stalno nadaljevati, ker bomo le s takimi ustanovami dosegli, da bodo družine zdrave in pripravljene za delo, kar se od nas zahteva na vsakem koraku.“
 „Torej ste za referendum in za samopriskupek!“
 „Seveda sem. Kdo pa bo, če ne taki kot sem jaz. Morali pa bi biti tudi drugi. Vsak, ki je imel otroke, naj se ob tem spomni, kakšne muke je imel z vzgojo otrok. Te muke naj prihrani svojim vnucom, saj so prav njih namenjeni ti vrtni. Zato sem absolutno za to, da če se to ne more urediti na drug način, se naj uredi pa prek referenduma, samo naj se kmalu in moj glas naj bo pomoč pri tem.“

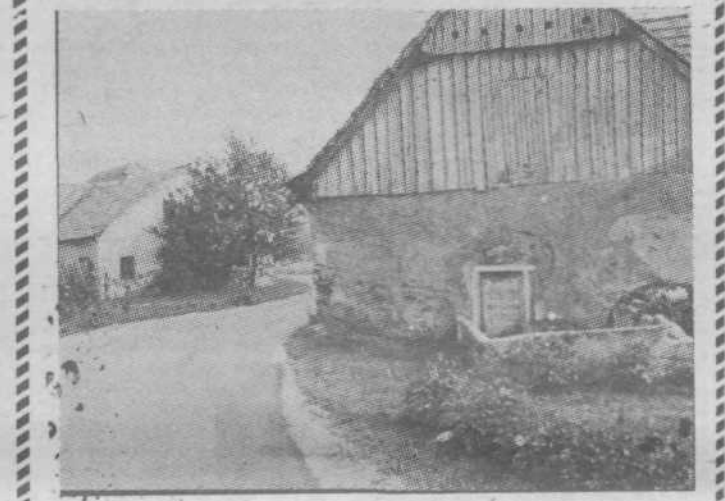
vrtec, mlajši 6-mesečni Gregec pa si mora iskati zatočišče pri maminih znanjih, ne ve pa, koliko časa še, ker mu bo tudi ta mamica čez 2 meseca odpovedala gostiljube. In kam tedaj? Tega tudi mamica ne ve.
 „Kaj boste naredili potem, ko ne boste imeli več varstva za Gregca?“
 „Ne vem, kaj. Verjetno ga bom zelo težko oddala, ker sem varstvo po Zalogu že iskala, pa nisem dobila nikogar, ki bi pazil nanj.“
 „Kaj pa, če bi ostali doma?“
 „Ne, tega pa ne. Mož s svojimi 120.000 starimi dinarji mesečnih dohodkov ne bi mogel sam vzdrževati 4-članske družine. Povrhu tega plačujeva za stanovanje 20.000 S-din in samo predstavljajte si, kaj bi le z moževjo plačo.“
 „Koliko pa plačujete vrtec za Simonco?“
 „Sedaj le 15.000 S-din mesečno.“
 „Pa ste zadovoljni z varstvom v vrtcu?“
 „Seveda sem in škoda, da mora otrok iz vrta, ko se vpiše v prvi razred osnovne šole. Mi bi hoteli, da je varstvo otroka zagotovljeno vsaj do desetega leta starosti, najbolje pa bi bilo, da bi trajalo do konca osnovne šole.“
 „Kaj pa otroci do dveh let?“
 „S tem imate velik problem. Kaj mislite o tem?“
 „Da, to je res velik problem – zame, pa tudi za nešteto drugih mladih mater. Sedaj otroci romajo od ene do druge pestunje in nikoli ne veš, kdaj ti bo odpovedala. Povečini

to starejši ljudje. Temu prilagajajo tudi vzgojo in razumljivo je, da preteklost ne more vzgajati bodočnosti.“
 „Zanima me, kako bi finančno prenašali varstvo dveh otrok?“
 „Kljub temu, da oba z možem ne zasluživa najbolje, ne bi bil problem plačevanja otrok, ker vem, da ta denar odtehta vso skrb okoli vzgoje otrok. Vem, da se vzgoja odraža tudi v šoli, pri učnih uspehih in vsi želimo otrokom le najboljše.“
 „Ali ste že slišali, da se ljubljanske občine pripravljajo na referendum o samopriskupku, namenjenem tudi otroškemu varstvu?“
 „Ne, o tem nisva ne jaz ne mož nič slišala. Začudila pa sem se, ko sem o tem večkrat slišala po radiu, da druge občine propagirajo vpis, da tega problema v naši občini ni, ali pa da je vmes malomarnost.“
 „Pa bi vi glasovali za samopriskupek?“
 „Seveda bi in tudi bom, toda z

nekaj pripombami: volivcem tu treba pred referendumom točno povedati, za katere objekte bo denar uporabljen, kje bomo gradili, funkcionalnost gradnje (da se ne bodo objekti izživljali arhitekti), višine prispevka in koliko časa bo ta prispevek trajal. Važno in obvezno za občino pa bo tudi to, da bo o vsem tem dajala podatke ves čas dokler ti objekti ne bodo dograjeni.“
 „Torej niste ena tistih, ki misli in čaka samo na skupnost?“
 „Od čakanja se lahko umre, ja; pa to ne mislim in zato raje seda nekaj sama prispevam, kot da čaka kam v nedogled. Res je, da mi o plače precej trga – tudi za otroško varstvo in če to seštejemo za vsi leta in mesece, je kar precej. Tudi od tega računanja nimam nobene koristi. Želim, da bi bilo to enkrat urejeno in zato sem pripravljena tudi sama nekaj prispevati. Največ zadnje je to v korist mojih otrok in njim hočem v življenju le najboljše.“

PROČ S PODRTIJO

Uporabniki ceste II. grupe odredov v Dobrunjah se upravičeno pritožujejo nad ovinkom pri Zamudi. Tam namreč stoji tik ob cesti staja, last splošnega ljudskega premoženja, tako da mora cesta napraviti ovinek le zaradi nje. Zato pride tu do številnih nesreč in kot kaže samo še čakamo, kdaj bo prišlo tudi do smrtnih. Ljudje, ki to stajo uporabljajo, pravijo, da nimajo kam z živaljo, občina pa nima prostora, oziroma ne more izdati gradbenega dovoljenja za drugo stajo, ker bo čez te parcele šla obvozna cesta okoli Ljubljane.

Po tej logiki bodo morali uporabniki ceste na tem ovinku še naprej preklinjati in čakati na najhujše. Včasih se paragrafi prav igrajo s človekovo zdravo pametjo in potrpljenjem. Kdaj bo to rešeno, pa ne vedo na občini, ker so tudi oni ujeti v paragrafe.

TEKMOVANJE MLADIH ČLANOV RDEČEGA KRIŽA Za najboljše ekipe darila

Tudi mladi člani Rdečega križa v občini Moste-Polje so se vključili v praznovanje 30-letnice vstaje naših narodov in 27-letnice ustanovitve Rdečega križa Slovenije. V ta namen je občinski odbor RK organiziral tekmovanje ekip mladih članov Rdečega križa iz prve pomoči. Tekmovanje je bilo 8. maja 1971, torej na mednarodni dan RK. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem je prevzela skupščina občine, patronat pa podjetje JAVNA SKLADIŠČA.

Tekmovanje je obsegalo pismeni in praktični del. Tekmovalo je 8 ekip, in sicer po 2 s šol Jožeta Moškriča, Polje in Vide Pregarc, po 1 s šol Ketteja-Murma in Sostro. Vsaka ekipa je štela 6 članov in imela rezervno. Delo ekip je ocenjevala strokovna komisija, ki je bila z uspehom nadvse zadovoljna. Mladi tekmovalci so pokazali, da dobro in natančno obvladajo snov iz prve pomoči tako teoretično kot praktično, saj so bile razlike v končnem številu pridobljenih točk med posameznimi ekipami zelo neznatne. Najboljša je bila IV. ekipa – oš Jožeta Moškriča, na II. mestu je bila I. ekipa oš Ketteja-Murma in na III. mestu VII. ekipa oš Vide Pregarc. Omenjene ekipe so bile tudi nagrajene. Najboljša ekipa je prejela uniforme RK, druga ekipa kompletno torbico prve pomoči in 3. ekipa komplet diplome s po-

imenskimi seznanom vseh nastopajočih članov, vsak posameznik pa spominski robcček in obesek z znakom RK. Pokrovitelju tekmovanja, ki ga je zastopal Marjan Moškrič, je občinski odbor RK poklonil plaketo o podporem članstvu. Enako plaketo je prejelo tudi podjetje Javna skladišča. Za njihovo razumevanje se občinski odbor RK toplo zahvaljuje.
 Iskrena hvala sem, ki so kakorkoli pripomogli, da je tekmovanje lahko uspešno potekalo, tako občinski skupščini, podjetju Javna skladišča, zdravstvenemu osebju, ki je usposabljalo mlade tekmovalce po šolah, tovarničarim učiteljem, ki vodijo organizacije mladih članov RK, strokovni zdravstveni komisiji, ki je spremljala in ocenjevala delo tekmovalcev, ter končno vsem mladim članom RK za sodelovanje.

Prva trojka ekipe je pravilno zavila rano v nadlakti, ki je močno krvavela.

IZOLIRKA
 LJUBLJANA — MOSTE
 proizvaja materiale:
 — za hidroizolacije
 — za elektroizolacije
 — za cestišča
 — za antikorozijske
 — za termoakustične izolacije
 tel. 313-557 in 316-852

Nedelja naj bo dan počitka

Čisto delovno mesto z urejeno klimatsko napravo in z vsemi sodobnimi higiensko-varnostnimi sistemi so le redkokateremu na voljo, čeprav je želeti, da bi bilo vsega tega čimveč. Žal se tega ne morejo privoščiti niti vsa podjetja, še manj zasebne delavnice. Delavke kemijsko-tekstilne tovarne Yulon v Mostah pa vse to imajo, saj je proizvodni postopek tak, da brez tega ne gre. Ina pa podjetje kljub tem prednostim težave z delovno silo in ena od delavk v tekstilni hali, 24-letna Ana Dijamišič, stanujoča v Ljubljani, sicer pa rojena v Varaždinu, bo povedala, zakaj je delovna sila problem v tej tovarni.

„Problem je predvsem v tem, da moramo delati v štirih izmenah; enkrat popoldne, drugič popoldne ali ponoči, ena izmena pa je vedno prosta, tako da moramo delati tudi vse nedelje, praznike in nam tako rekoč ostane zelo malo prostega časa. Dokler človek ni poročen, še gre, težje pa je z družino. Če je ta količina urejena, potem mož zahteva, da je žena popoldne doma ali pa dela vsaj v dveh izmenah. Najhuje pa je, ker nimamo prostih nedelj in praznikov.“

„Pa delavke zelo negajo, ker morajo delati ob nedeljah in ponoči?“
 „Seveda negajo in dostikrat se pogovarjajo o tem, da drugi ob nedeljah uživajo, ko morajo one delati.“
 „Pa zato delo kaj trpi?“
 „Ne, to ne, ker se vsaka zaveda, da mora za svojo plačo delati. Če pa katera tega ne more prenašati si poišče drugo službo. Vprašanje pri tem pa je zopet zaslužek in možnosti druge zaposlitve.“
 „Ali je fluktuacija delovne sile pri vas velika?“
 „Kot vidim po mojem okolju, je tega zadnje tri leta precej. Dekleta se zaposlijo in so sprva zadovoljne, da so le dva dneva skupaj proste.

ANA DIJAMIŠIČ: „Prepričana sem, da brez samopriskupka v Ljubljani ne bomo tako kmalu rešili problem otroškega varstva“

Kasneje pa vidijo, da je težko delati ob nedeljah in sobotah, ponoči in ob praznikih in če si le morejo, si poiščejo drugo zaposlitev. Zadnja dva meseca so šle iz našega oddelka dve delavki in se zaposlili kot snalžilki.“
 „Pravite, da je fluktuacija delavk večja predvsem zadnja tri leta. Zakaj?“
 „Pred petimi leti, ko je bila tovarna postavljena, so delavke mislile, da je delo v tekstilni in še novi tovarni lahko, pa so se množično zaposlovale v njej. Problema delovne sile ni bilo in tudi prejemki so bili nad povprečjem delavk v drugih tovarnah. Po nekaj letih pa so uvideli, da ni tako rožnato, kot je bilo videti in od takrat imamo problem z zapo-

MIHAELA ZUPANČIČ: „Zaposlena žena z majhnimi otroki najbolj ve, kaj pomeni urejeno varstvo otrok. Tudi sama sem odločno za samopriskupek“